

FOAIE

пентрѣ

МИШТЕ, ИИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 36.

Duminecă 1. Septembrie.

1840.

SCENE ISTORICE

din

CRONICILE MOLDAVIEI.

АЛЕКСАНДРЪ ЛЪРЪШНЕАНЪЛ

1564—1569.

III.

(срмаре).

Капъл лѣи Моцок врем....

Де кѣ сеарь се фѣкѣсе де щире тѣтлор съ се адъне адоа зи, фѣнд сѣрѣтоаре, ла Митрополие знде ера съ фие ши Домпел, ка съ аскълте Литѣргѣа, ши апої съ вие съ прѣзваскъ ла кѣрте.

Кънд сосї Александръ Водъ, сѣжита Слѣжѣъ дичепѣсе ши воїерї ера тоцї адънацї.

Дшпотрїва обїчеїлѣи сеѣ, Лъпѣшнеанъл, дш зїоа ачеа, ера дшвѣрѣкат кѣ тоатъ номна Домпеласкъ. Пѣрта корона Шалеолоцїлор; еар песте дѣлама полонезъ де катїфеа стакошиѣ, авеа камбанїда тѣрчеласкъ. Нічї о армѣ пѣ авеа алта де кѣт зп мїк жѣлгїѣ кѣ плѣселеле де азр; іар пїнтре вѣтмїѣ дѣлмїї съ зерїа о зѣа де сїрмѣ.

Дѣпъ че а аскълтат сѣ. Слѣжѣъ, с'а коворїт дїн странъ, с'а дшкїнат пе ла Ікоа-

не, ши апропїндѣсе де ракла сѣ. Іоан чел поѣ, с'а плекат кѣ маре степенїе, ши а сѣрѣтат моащеле сѣжїтѣлѣи. Спѣн кѣ дш шїнѣтѣл ачела ел ера фоарте галбен ла фацъ, ши кѣ ракла сѣжїтѣлѣи ар фї тресѣрїт.

Дѣпъ ачеласта сѣндѣсе еарѣшї дш страпъ се дштѣрпъ кѣтрѣ воїерї ши зїсе:

Воїерї дѣмнѣвоастрѣ! Дела венїреа тѣ кѣ адоа Домпїе ши пѣпъ астѣзї, ам арѣтат аспрїме кѣтре мѣлцї; м'ам арѣтат кѣмплїт, реѣ, вѣрсѣнд сѣпцелѣ мѣлтора. Дѣл Дѣмнезеѣ щїе де пѣмї аѣ пѣрѣт реѣ шїѣ де пѣ тѣ кѣїеск де ачеласта; дар Дѣмнѣвоастрѣ щїцї кѣ м'аѣ сїлїт пѣмаї дорїнда де а vede контїнїнд гѣлчевїрїле ши вѣпзѣрїле зѣвора ши алтора, каре цїнтїа ла рѣсїна церїї ши ла пѣїреа меа. Астѣзї сѣлїт алт фел тревїле. Воїерїї 'шї аѣ венїт дш кѣпошїндѣ; аѣ вѣзѣт кѣ тѣрма пѣ поате фѣрѣ пѣстор, пентрѣ кѣ зїче Мѣлѣїторѣл: „Бате-воїѣ Пѣсторѣл, шї се вор дшпѣрѣщїе Оїле.“

Воїерї дѣмнѣвоастрѣ! Съ трѣм де акѣм дш паче, іѣвїндѣне ка нїще францї, пентрѣ кѣ ачеластѣ есте зпа дїн челе зече порѣчї: „Съ іѣвѣщїї пре апроапеле тѣѣ ка дшсѣшїї пре тїне.“ Шї сѣ пе

іертъм зні пре алціі, пентрѣ къ свѣтем тѣриторіі, рѣгъндѣне Домнѣлзі пострѣ Іисус Христос — дшї фѣкъ крѣче — съ не іерте поѣ грешалеле прекъм іертъм шї пої грешиділор пострі. —

Сѣхршнд ачаестъ денгъндатъ кѣвѣлтаре, мерсе дн міжлокѣл Бісерічіі шї дѣпъ че се дикінъ іаръшї, се дитѣрнѣ спре пород дн фацъ, дндреапта, шї дн стінга, зїкънд: Іертацімъ оаменї вѣні, шї воіерї дѣмнѣвоастрѣ!

Дѣмнезеѣ съ те іерте, Мѣрія та! рѣспѣсерѣ тоцї, афаръ де дої жѣні воіерї че ста гъндиторї, рѣзъмаци де зп тормѣнт лѣпнъ знѣ, днсъ нїмене нѣ ле а лѣат сеама.

Лѣпншеанѣл ешї дн Бісерїкъ, пофтнд пре воіерї съ віе ка съ оспетезе днпрезѣнъ; шї днкълекънд се дитѣрнѣ ла палат. Тоцї се днпрѣшїерѣ.

— Кѣм дцї паре? зїсе знѣл дн воіерїі каре іам възѣт къ нѣ іертасе пре Александрѣ Водѣ.

— Те сѣтѣіеск съ нѣ те дѣчї аствзї ла дѣпсѣл, ла масъ, рѣспѣсе челалалт. Шї се аместекаръ дн пород. Ачестїі ера Снапчїок шї Строїчі.

Ла кѣрте се фѣкѣсе маре гѣтіре пентрѣ оспѣцъл ачеста. Вестеа се дннрѣдїесе къ Домнѣл се днпѣкасе къ воіерїі; шї воіерїі се възѣра де о скїмваре че ле да пѣдежде, къ вор пѣтеа окъпа іаръшї постѣрї, ка съ адѣне поѣ авѣцїі дн сѣдоареа церапѣлї. Кѣт пентрѣ пород, ел ера індїферент ел дн днпѣкареа ачаеста нѣ ацента вре зп віне, нїчї препѣнеа вре зп реѣ. Породѣл се днвоїа къ овлѣдѣіреа лѣї Александрѣ Водѣ; кѣртїа нѣтаї асѣпра Міністрѣлї сѣѣ Модок, каре днтрѣвзїнда кредїтѣл че ава ла Домн, спре днпїлареа

глоатеї. Кѣчї де шї ера неконтенїте жаловеле овцїеї пентрѣ жѣфѣіріле лѣї Модок, Лѣпншеанѣл саѣ нѣ рѣспѣндеа, саѣ нѣ ле аскѣлта.

Чѣасѣл прѣпнзѣлї апрошїндѣсе, воіерїі днчепѣрѣ а венї кѣлерї, днтовѣрѣшїдї фїеце каре къ кѣте доѣ треї слѣцї. — Лѣа сеама днсъ къ кѣртеа ера плнѣ де Лѣфѣчїі днартадї шї къ патрѣ тѣзѣрї ста дндрентате спре поартѣ; дар сокотїа къ свѣт нѣсе пентрѣ а серѣа дѣпъ овїчеїѣ черешонїа прїп салве; знї поате къ шї препѣнеа вр'о амѣіре, дар одатъ інтрѣнд, нѣ се маї пѣтеа дитѣрна; кѣчї пордїле ера стрѣжѣїте, шї пѣзїторїі порончїдї а нѣ лѣса съ еасъ нїмене

Адѣпъндѣсе воіерїі, 47 ла нѣмер. Лѣпншеанѣл се нѣсе дн капѣл месїі, авѣнд дн дреапта пре логофетѣл Тротѣшан, шї дн стінга пре ворнїкъл Модок — днчепѣрѣ а зїче *) дн сѣрле; шї възкателе се адѣсерѣ не масъ.

Дн Молдавіа не времеа ачѣса нѣ днтродѣсесе зѣкъ жода тѣкѣрїлор алесе. Чел маї маре оспѣд се кѣпрїндеа дн кѣтева фелѣрї де възкате. Дѣпъ воршѣл полонез, венїа тѣкѣрї грѣченїі ферте къ вердецѣрї, каре пѣтїа дн знт; апої пїлафѣл тѣрчѣск, шї дн сѣхршнт фрїнтѣрїле космополїте. Пѣвїза месїі шї серветеле ера де фїлалїѣ **) десѣте дн касъ. Тїпсїіле не каре адѣчеа възкателе, талцереле шї пѣхареле ера де арцїнт. Не лѣнгъ пѣрете ста ашезате дн рѣнд маї мѣлте злчоаре пѣнтїкоасе плїне де вїн де Одобенїі шї де Котнар, шї ла спателе фїеце кѣрѣїа воіер дворїа кѣте о

*) А кѣнта. Кѣвѣнт векїѣ.

**) О десѣтѣрѣ фоарте сѣшїіре.

слъгъ, каре дрецаа *). Тоате ачесте слъци ера днармате.

Ап кърте пе лънгъ доъ жъичи ши патрѣ вервечи фринци, ера треї половоаче десфъндате плине де вин; слъжиториї тълка ши беа; Боіерїї тълка ши беа. Акъм капетеле днчепсеръ а се ѿферъднта; винъл дши фъчеа лъкрареа. Боіерїї дкїна ши бра пре Домн кѣ вѣвате сгомотоасе, ла каре ръспъндеа Лефечїї прин кїоте ши тълрїле прин вѣвѣите.

Акъм ера апроапе а се скъла деле мастъ, кълнд Веверїдъ рѣдикъ пахаръл, ши дкїпънд зїсе: Съ трѣїенци днтрѣ тълци анї Мърія та! съ стълпънеци цесара дн паче, ши милостивъл Дѣмнезеѣ съ те днтъреаскъ дн гълдъл че аї пѣс, де а пѣ маї стрїка пре воіерї ши а бългїи породъл.

Нанкъкъ съ сфършеаскъ, кълчї вѣсдъганъл Арманълѣї ловїндъл дрепт дн фърпте дн овори ла пълднт.

— А! вої окърїци пре Домнъл вострѣ! стрїгъ ачеста; ла еї фълкѣї! дн мїнѣт, тоци слъжиториї де не ла спателе воіерїлор, скоцинд жънгїрїле дї ловїрѣ; ши алци о-сташї адѣши де кълпїтанъл де лефечїї интрарѣ ши ловїрѣ кѣ савїїле дн еї. Кѣт пентрѣ Лълъшпнеанъл, ел лѣасе пре Моцок де тълъ ши се трѣсесе лънгъ о фереа-стрѣ дескїсъ, де знде прївеа тълчелърія че днчепъсе. Ел рїдеа; іар Моцок сїмїдзїсе а рїде ка съ плакъ стълпънълѣї, сїмѣїа пълръл свърлїндъсе пе кап, ши дїнциї сеї клълпѣїнд. Ши кѣ адеврѣрат ера гроазъ. Дн-кїпъфскълши чїнева днт'о салъ де чївчї стїпжїнї лънгъ ши де патрѣ латъ, о свтъ ши маї тълци оаменї вчїгашї ши хотърїци

спре вчїдере, калѣ ши осїнциї, лълптъндъсе, знї кѣ фърія деспъдеждїи ши алци кѣ а-прїндереа веѣїеї. Боіерїї неавънд нїчї о грїжъ, сърпрїншї мїшълеѣе пе дїн дос, фърѣ арме, кълдеа фър'а се маї днпротївї. Чеї маї вѣтрънї мърія фълкълдъ'ши крѣче; тълци дпсъ дїн чеї маї жънї се анъра кѣ търваре; сказпеле, талцереде такълмърїле месїї се фълчеа арме дн тълна лор; знї де ши рълциї се днклеѣїа кѣ фъріе де гжтъл вчїгашїлор, ши пе сокотїнд рапеле че прї-мїа, дї стрїнциа пълн дї днълдшїа. Дакъл вре зпъл анъка вре о савїе дши виндеа скълпн вїаѣа. Мълци лефечїї перїрѣ, дар дн сфършїт пълмаї ретасе нїчї зп воіер вїѣ. Патрѣ зечї ши шепте де трѣпърї зъл чеа пе паркет, дн лълта ши трѣпта, маса се рълтърпасе; вчїоареле се спърсесърѣ, ши винъл аместекат кѣ сълце фълкълсе о вал-тъл пе месезїле салїї.

Одатъ кѣ оторъл де сѣс, днчепъсе вчїдереа ши дн кърте. Сълциле воіерїлор вълзїндъсе ловїте фърѣ весте де солдаѣї, плекарѣ де фългъ. Пѣдїнї каре скапарѣ кѣ вїаѣъ, анкъкълнд а сърї несте зїдърї, дасе ларпѣ пе ла каселе воіерїлор; ши днвї-тълнд пре алте слъци ши оаменї воіереѣї, вълрълзїсерѣ породъл, ши тот орашъл алер-гасе ла ноарта кърциї, пре каре днчепъсе а о тълїа кѣ секърїле. Осташїї амедїци де веѣїе фълчеа пълмаї о мїкъ днпротївїре; глоата се днтърта дїн тълт дн маї тълт.

Лълъшпнеанъл, пре каре дн днцїїндасе де порпїрїле породълѣї, трїмїсе пре Арма-шъл сѣї днтреве че вор ши че чер? Ар-манъл ешї.

— Еї ворпїче Моцоаче, апої днтър-вълндъсе спре ачеста, спълне, п'ам фълкълт вї-

*) Търпа вин. К. В.

не къ м'ам шънтъит де реї ачестїи ши ам скъ-
пат деара де о ана рѣе?

— Мърія та аї зрмат къ таре дѣ-
лепчїне, рѣспнсе шършавѣл къртезан;
еѣ де мѣлт авѣм де гѣнд съ сѣтѣск пре
М. Та ла ачеста, дар вѣд къ дѣделепчї-
неа Мъріеї тале аѣ апѣкат маї 'наїнте, ши
аї фѣкѣт вїне къї аї тѣят; пентрѣ къ....
фїнд къ... ера съ...

— Вѣд къ Арманѣл дѣтързіе, зіе
Лѣпѣшнеанѣл къртѣнд пре Мокок, каре се
дѣвлѣтѣшиа дѣ ворѣѣ, дѣи вїне съ по-
рѣпческ съ де къ тѣвѣрїле дѣ простїмѣ
ачеѣ. Ха, към сокоцї ши Дѣмѣта?

— Ана, ана, съї дѣпроаще къ тѣ-
пѣрїле; пѣї вр'о пагѣѣв к'ор тѣрї кѣтева
сѣте де можїчї де време че аѣ перїт аѣ-
ца воїерї. Дар, съї омоаре де їтов.

— Мацентам с'азд асемепа рѣспнсе,
зіе къ одерїре Лѣпѣшнеанѣл, дар съ ве-
дем дѣтѣїѣ че вор.

Дѣ времеа ачеста Арманѣл се сѣїсе
не поарта кърцїї ши фѣкѣнд семп, стрїгѣ:
Оамепї вѣнї! Мърія са Водѣ дѣтреавѣ
че врецї ши че черецї? ши пентрѣ че ацї
венїт аша къ зѣрѣа?

Простїтеа рѣмасе къ гѣра къскатѣ. Еа
пѣ се ашеапта ла асемепа дѣтреваре. Ве-
нїсе фѣрѣ съ шїе пентрѣ че а венїт ши
че вреа. Дѣченѣ а се стрїнѣе дѣ чете,
чете, ши а се дѣтрева знїї не алцїї че съ
чеє; дѣ сѣдѣршїт дѣченѣрѣ а стрїга:

— Съ мїкнѣрезе дѣждїїле! — съ пѣ
не зацїѣскѣ!

— Съ пѣ не маї дѣмпїеаскѣ! — съ
пѣ не маї жѣѣеаскѣ!

— Ам рѣмас сѣрачї! — п'авем ванї!
— неїаѣ лѣат тодї Мокок! — Мокок! —

ел не велеѣе ши не праѣѣ! — Ел сѣтѣ-
ѣе пре Водѣ! — Съ тоарѣ! —

— Мокок съ тоарѣ! — Канѣл лѣї
Мокок врем! —

Ачест дїц зрмѣ къвѣнт гѣсѣнд зп
ехо дѣ тоате їнїїїле, фѣ ка о скїнтее еле-
ктрекѣ. Тоате гласѣрїле се фѣкѣре зп глас,
ши ачест глас стрїга: канѣл лѣї Мокок
врем!

— Че чер? дѣтреѣѣ Лѣпѣшнеанѣл
вѣзѣнд пре Арманѣл їнтрѣнд.

— Канѣл ворпїкѣлї Мокок, рѣспнсе.

— Кѣм? че? стрїгѣ ачеста сѣрїнд ка
зп ом че калкъ пе зп шѣрне; п'аї азїт
вїне, фѣртате! вреї съ шѣгѣецїї дар пѣї
време де шагѣ. Че ворѣе сѣнт ачесте?
Че съ факѣ къ канѣл меѣ? дѣї снѣл къ
ещї сѣрд; п'аї азїт вїне!

— Ба фоарте вїне, стрїгѣ Александрѣ
Водѣ, аскѣлтѣ сїнгѣр; стрїгѣрїле лор сѣ
азд де аїчї.

Дѣ адеѣр' останїї не маї дѣпотрї-
вїндѣсе, породѣл дѣченѣсе а се къѣѣра
не зїдѣрї, де зїде стрїга дѣ гѣра таре:
съ не деє пре Мокок! Канѣл лѣї Мокок
врем!

— Ох! пѣкѣтосѣла де мїне! стрїга тї-
кълосѣл. Маїкъ прекѣратѣ фенїоарѣ, пѣ
тѣ лѣса съ тѣ прѣпѣдеск!

Дар че ле ам фѣкѣт оамепїлор аче-
стора? Нѣскѣтоаре де Дѣмѣзеѣѣ скапѣтѣ
де прїмежїдїа ачеста, ши тѣ жѣр съ фак
о Бїсерїкѣ, съ постеск кът воїѣ маї аве
зіле, съ ферек къ арцїнт Ікоана та чеа фѣ-
кътоаре де мїнѣнї дела Мѣпѣстїреа Неап-
дѣлї.

— Дар, мїлостїве Доамне, пѣї аскѣл-
та пре нїѣе процїї пре нїѣе можїчї. Пѣне

съ деа къ тѣхърѣ дѣтрѣши, съ тоарѣ тоди! Еѣ сѣнт воіерѣ маре, еі сѣнт нице проци! —

Дѣхл аристократик ши атѣнчї пѣл пѣрѣсія.

— Прочи, дар тѣлци, рѣспѣсе Лѣнѣшеанѣл къ сѣнце рече; съ отор о тѣлциме де оаменї пентрѣ вѣ ом, пѣ ар фї пѣкат? Жѣдекъ дѣмнеата сѣнгѣр, Дѣте де торї пентрѣ вѣеле монїеї дѣмїтале, кѣм зїчеаї дѣсѣцї кѣнд дѣмї сѣнѣеаї къ пѣ тѣвреа нїчї тѣ їѣеце деара. Сѣнт вѣкѣрос кѣцї рѣспѣтеце породѣл пентрѣ слѣжва че тї аї фѣкѣт, вѣлзѣндѣмї оастеа лѣї Антон Секреле *), ши маї не вѣртѣ лѣсѣндѣмѣ ши трекунд дѣ партеа Томшиї.

Ох! непорочїтѣл де мїне! стрїга Моцок стѣлѣндѣшиї варѣва, кѣчї де не ворѣеле тїранѣлѣї дѣцелеѣеа къ пѣ маї есте скѣнаре пентрѣ ел. Дѣкаї лѣсацїмѣ съ нѣв дѣк сѣтї пѣн каса ла кале! фїе-вѣ мїлѣ де жѣнѣеаса ши де копїланиї меї! лѣсацїмѣ съ тѣ їснорѣдѣсек! Ши пѣлѣдеа, ши цїна, ши сѣспїна.

— Дестѣл! стрїгѣ Лѣнѣшеанѣл, пѣ те маї вочї ка о мѣїере! фїї ровѣнѣ верде. Че съ те маї їснорѣдѣенї? Чеї съ снїї дѣховнїкѣлѣї? къ ецїї вѣ тѣлхарѣ ши вѣ вѣлзѣторѣ? Аста о цїе тоатѣ Молдова. Хаїде! лѣацїл де л дацї породѣлѣї, шиї снѣнецї къ ачест фелѣ пѣтеце Александрѣ Водѣ челор че праѣ деара.

Дѣдатѣ Арманѣл ши Капїтанѣл де Лѣфечїї дѣчепѣрѣ а л тѣрѣмї. Тїкѣтѣл воіерѣ стрїга кът пѣтеа, вѣрѣнд съ се дѣпротївеаскѣ; дар че пѣтеа вѣтрѣнїле лѣї шѣнї дѣпротїва ачелор патрѣ браѣ сѣравене

каре л трѣѣеа? Вреа съ се снїрїжїеаскѣ дѣ пїчїоаре, дар се дѣмнеѣеа де трѣнѣрїле копѣрацїлор сѣї ши лѣнека не сѣнѣеле че се дѣкїегасе не леспезї. Дѣ сѣѣрнїт пѣтерїле дѣ слѣвїрѣ, ши сателїцїї тїранѣлѣї дѣкѣндѣл не поарта кѣрцїї маї тѣлт морт де кът вїѣ, дѣ дѣвѣрѣнчїрѣ дѣ тѣлциме.

Тїкѣлосѣл воіерѣ кѣзѣ дѣ браѣеле їдрѣї ачесте къ тѣлте капете, каре дѣтрѣ о клїпалѣ дѣ фѣкѣ вѣкѣцїї.

— Іатѣ кѣм пѣтеце Александрѣ Водѣ, ла чеї че праѣ деара! зїсерѣ трїшїшїї тїранѣлѣї.

— Съ трѣїаскѣ Мѣрїа са Водѣ! рѣспѣсе глоата. Ши тѣлзѣмїндѣсе де астѣ жѣртѣ с а дѣпрѣцїет.

Дѣ време че непорочїтѣл Моцок пѣрїа ачест фел, Лѣнѣшеанѣл порѣнчї съ рѣдїче маса, ши съ стрїнгѣ такѣтѣрїле; апої пѣсе съ рѣтезе капетеле вѣшїлор, ши трѣнѣрїле ле арѣкѣт не фереастрѣ. Дѣпѣ ачѣѣ лѣнд капетеле, ле ашѣлѣ дѣ мїжлокѣл месїї не дѣчет ши къ рѣндѣеалѣ, пѣїнд не але челор маї мїчї воіерї де дѣсѣт ши не ачелор маї марї де асѣпра, дѣпѣ пеам ши дѣпѣ ранѣрї, пѣлѣ че фѣкѣ о пїрамїдѣ де патрѣ зечї ши їенпте кѣпѣцїне, вѣрѣѣл кѣрїа се дѣкїа пїрїн капѣл вѣлї логотѣт маре. Апої снѣлѣндѣсе не тѣнї, мерсе ла о знѣ лѣтѣралнїѣтѣ, трасе зѣворѣл ши дрѣгѣл де лемп каре о дѣкїдеа, ши їнтрѣ дѣ апартамѣнтѣл Доамнїї.

Де ла дѣчепѣтѣл траѣдїеї ачестїа, Доамна Рѣксанда не цїїнд нїмїк де челе че се петречеа, ера дѣгрїжїтѣ. Еа пѣ пѣтеа аѣла пїрїчина сгомотѣлѣї че аѣзїсе, кѣчї дѣнѣ обїчеїл варѣбар а времїї де атѣнчї, фетемїле пѣ енїа дїн апартамѣнтѣл лор, ши слѣжнїчеле пѣ пѣтеа а се рїска дѣ мїжло-

*) Вестїт ѣенерал Ълѣгѣр.

къл зпїи оцїимї че нѣ кѣнощѣа че есте дї-
счїплїна. Ъна дїп еле маї дндрѣснѣацѣ
ешїнд, азїсе ворѣѣ, къ есте зорѣа асѣпра
лѣї Водѣѣ, шї адѣсесе ачеастѣ| весте стѣ-
пїнеї сале.

Бѣна Доамнѣ темѣндѣсе де фѣрїа по-
родѣлѣї, ера сперїатѣ, шї кѣнд а їнтрат
Александрѣ, а гѣсїто рѣгѣндѣсе дїнаїнтеа
Іѣоаней, авѣнд копїї не лѣпгѣ еа.

— А! стрїгѣ еа, славѣ Маїчей Дом-
нлѣї къ те възѣ! Мїаѣ фост таре фрїкѣ.

— Пентрѣ ачеа прекѣм цїам фѣгѣдѣїт,
цїам гѣтїт зп лѣк де фрїкѣ, вїно къ мїне,
Доамнѣ.

— Дар че цїпете, че стрїгѣрї се азїа?

— Німїк. Слѣжїторїї с'аѣ фост лѣат
ла сѣадѣ, дар с'аѣ мїнїцїт, зїкѣнд ачесте,
лѣѣ пре Рѣксанда де тѣлѣ шї о адѣсе
лї саль.

Днтрѣ ведереа грозавїї прївелїцїї, еа
словозї зп цїпет страмнїк, шї лешїлѣ.

— Фетееа тот фетее, зїсе Лѣпѣш-
неанѣл зїмѣнд; лї лок сѣ се вѣкѣре, еа
се спарїе. Шї лѣбндо лї вѣраде о дѣсе
лї апартаментѣрїле еї. Апої днтѣрѣнѣ-
дѣсе еарѣшїї лї саль, гѣсї пре кѣпїтанѣл
де Лѣфечїї шї пре Арманѣл ацѣптѣндѣл.

— Тѣ пѣне сѣ арѣнче песте зїд хой-
тѣрїле кѣнїлор ачестора, їар тїтвеле лор
сѣ ле дншїре не зїд, зїсе Лѣфечїлѣї. Еар
тѣ, адресѣндѣсе кѣтрѣ Арман, сѣ мї пѣї
тѣна не Спанчїок шї не Строїчї.

Днѣсѣ Строїчї шї Спанчїок ера акѣм
апропе де Ністрѣ. Гонашїї лї ажѣнсерѣ
токмаї кѣнд трѣча хотарѣл.

— Спѣнецїї челѣї че в'аѣ трїмїс, стрї-
гѣ кѣтрѣ еї Спанчїок, къ не вом веде
дѣл'а нѣ тѣрї! (ва зрѣта).

ІДЕЇ РАПСОДІЧЕ-

10.

Інсектеле.

Інсектеле сѣнт вїетѣцїї, каре дн лок
де сѣнѣе рошѣ, аѣ сѣкѣрї алѣе. Ачестѣ
вїетѣцїї дѣпѣ че аѣ ажѣнс ла перѣекѣїа са
аѣ деосебїт кап, пепт, шї фоале. Шї
де аїчеа се нѣмеск Інсекте, саж днтѣ-
їерї. Капѣл челор маї тѣлте аре коарне
пїпѣїтоаре, знеле аѣ фѣлчї, алтеле вот дн-
коврїгат. Пїчїоаре аѣ чел пѣцїн шасе,
знеле 150. — Стрѣктѣра трѣпѣлѣї есте осе-
вїтѣ, креерї аѣ мїчї, шї сїмплї. Інїма
есте дн спате днтрѣн капал ашезатѣ, дїп
каре днѣсѣ пїчї о вѣпѣ нѣ рѣсаре. Аѣ
фоарте тѣлцї тѣнїкї. Омїда де кѣмп
(тѣнда попїї) аре 4,000 шї де аїчеа се ве-
дѣ пентрѣ че вїетѣцїїле ачестѣ дн пропор-
цїе къ вѣрїмѣ лор апа пѣтѣрїнїче сѣнт.
Дѣлѣнѣ трѣпѣлѣї де амѣндѣѣ пѣрѣїле
аѣ пїде гѣзрїце мїчї, шї ачестѣ сѣнт дн
Інсекте оргanelе рѣсѣфлѣрїї. Пот трѣї
маї тѣлт фѣрѣ а рѣсѣфла, шї дн аер стрї-
кат. Окїї лор сѣнт саж сїмплї, ка ла ал-
те вїетѣцїї, саж комвїшїї. Пѣцїне аѣ нѣмаї
дої окїї (пѣрѣчїле, пѣдѣкїїле) челе маї тѣл-
те аѣ 6—8 (пѣїанженѣ) окїї, афарѣ де рак,
сѣнт дн Інсекте немїшкѣторїї. Ънеле аѣ
трѣпѣл аконерїт къ арїшї гроасе, скор-
цоасе, алтеле къ перї, саж флочї. Флѣтѣ-
рїї аѣ арїшї къ пѣне, саж къ солзї сѣпѣрїї
аконерїте, каре де тѣлте орї жоакѣ чеа
маї фрѣмоасѣ колоаре. — Челе маї тѣл-
те аѣ арїшї. Дн знеле спѣцїї нѣмаї вѣр-
вѣтѣшїї сѣнт къ арїшї.

Лѣкѣеск Інсектеле не пѣтѣлїт, дн ар-
ворї, не їерѣзрї, дн вїетѣцїї сѣгѣтоаре, дн
пасерї ш. а. Челе маї тѣлте ведѣеск сѣн-

гвратиче, ши пѣтаі ла дпшрекѣре се апро-
ше зна де алта; знеле трѣсек дп соціетѣці
марі, саѣ ренѣвлічі ажѣтѣнд зна не алта,
ши лѣкрѣнд пентрѣ вѣнѣл комѣн; алѣна,
фѣрніка, знеле лѣкѣсте. Челе маі тѣлте
аѣ болд де тѣіестріе.

Храна лор респѣнде локѣлѣ дп каре
се афлѣ. Ачестѣ вѣтѣці пѣ тѣпѣнкѣ пѣ-
маі ка сѣши цінѣ віаѣа, чі ши еквиліврїѣ
дптре алте вѣтѣці, ши плапте. О оmidѣ
тѣпѣнкѣ дп 24 де чеасѣрі де треі орї
маі тѣлт, декѣт че есте трѣпѣл еі. —
Мѣіерѣшка знелі спедїі де лѣкѣсте тѣпѣнкѣ
дпаште капѣл вѣрѣтѣшѣлѣі, апої атѣп-
чеа се дппревѣнѣ кѣ трѣпкіѣл ачестѣіа, дѣпѣ
дппревѣнаре тѣпѣнкѣ ши ачеста, знеле
аѣ ши арте, адекѣ аче, венїп, спре скѣтіре.

Ла челе маі тѣлте Инсекте деосевїрѣ
соїѣлѣі есте ка ши ла челелалте вѣтѣці.
Дп знеле атѣт мѣіерѣшка, кѣт ши вѣр-
ѣтѣшѣ атѣта деосевїре аратѣ, деїаї гѣп-
ді, кѣт кѣ сѣшт де кїлініте спедїі п. е. вер-
нїї с. Іон. Дптре алѣнї, вѣсне, ши фѣр-
нїчі челе маі тѣлте сѣшт фѣрѣ секс, аде-
кѣ се пресек ши се паск, фѣрѣ а фї ши
еле волнїче а прѣсі. Ла знеле се фаче
дпперекѣрѣ дп звор, ши кѣтева пѣтаі а-
тѣнчїа аѣ арїнї. Челе маі тѣлте се дп-
перекѣзе пѣтаі одатѣ дп віаѣѣ, ши мо-
артѣ лор есте о зрмаре не рѣтѣїгоаре
а дпперекерї, ши пѣтаі дѣкѣ лісе ва опрі
дпшрекѣрѣ пот маі лѣпгѣ врѣме трѣі,
ла знеле п. е. ла копенїлѣ, ши ла пѣречїі
де кѣтп крѣще мѣіерѣшка греоапѣ дптро
тѣрїме не гѣндїтѣ. Ла фѣрнїчеле алѣе
есте матка (мѣта) кѣнд о се паскѣ де 2,000
де орї маі гроасѣ, де кѣт че аѣ фост на-
їнте де дпшрекѣре. Челе маі тѣлте оаѣ
оаѣле сале дп локѣл феѣлор сѣї прїетоаре,

знеле пѣа оаѣле дп алте вѣтѣці вїі. п. е.
тѣска кѣкѣчїостѣ, каре пѣпѣ ла 20,000 де
пѣї аре дп сїне. Знеле п. е. пѣдѣкїі де
фрѣнзе се прѣсек ши прїп оаѣ, ши вїі.

Ап вѣзѣт дп дескрїерѣ трѣптрїлор наї
тѣрале вїі, кѣткѣ челе маі тѣлте се скїт-
ѣѣ, адекѣ арѣорїі ланѣѣѣ фрѣнза, цїоасе-
ле пѣрѣл, пасерїле пѣлеле, амфївїїле пѣлѣ,
ѣа знеле дїп амфївїї ши пенцї аѣ ши маі
таре скїтѣаре фїнд кѣ пѣї пѣ сѣшт асѣ-
менѣ пѣрїндїлор; дпсѣ пїчі ла о класѣ
дїп челе маі сѣс зїсе, атѣта де таре есте
скїтѣарѣ ка ла Инсекте, кѣчі дїп ачесѣѣ че-
ле маі пѣѣне рѣтѣп кѣт саѣ пѣскѣт дп
тоатѣ віаѣа лор, чї се скїтѣѣ дп деосевї-
те перїодѣрї дп маі тѣлте фоарте, дп каре
тоатѣ стрѣкѣра трѣпѣлѣ се прѣфаче.
Форма, дп карѣ Инсектеле се паск се пѣ-
мене Ларѣѣ, саѣ Оmidѣ. Оmidеле де
ши се паск фоарте пїчі, креск фоарте рѣ-
педѣ, аша omїda рошїе де салкѣ кѣтпѣлѣ-
ще крескѣтѣ кѣ 72,000 де орї маі тѣлт
де кѣт кѣнд саѣ пѣскѣт. Знеле аѣ пїчі-
оаре, їарѣ алтеле сѣшт фѣрѣ пїчіоаре, мо-
ліїле, дпсѣ арїнї пѣ аре пїчі зна, ши пѣ
сѣшт пѣтїпчїоасе а се прѣсі, чї пѣтаі тѣ-
пѣнкѣ, креск ши ланѣѣѣ пѣлѣ де 4—5
орї. — Дѣпѣ че ларѣа сїтѣѣще кѣ їаѣ вѣ-
пїтѣретѣ а се скїтѣа органїзаѣїа, їа се дп-
пѣпѣше, адекѣ дпшї фаче о дѣврѣкѣтїп-
те, дп карѣ аѣѣпѣтѣ врѣтѣ, дїп карѣ се
їасе Инсект перфект ши дп старѣ ачеста
се пѣмене Пѣпѣшѣѣ. Пѣпѣшеле се мїш-
кѣ, ши се хрѣпеск дп дѣврѣкѣтїпѣ са,
алтеле се дпкїд кѣ тотѣл ши петрек дп-
трѣп сопн, ачеста врѣме фѣрѣ а се мїш-
ка, саѣ а тѣпка. пѣпѣшеле знеле скѣрѣѣ
врѣме сѣшт аша, алтеле дої апї, дп врѣлѣѣ
дппѣлѣшїрїі Инсектѣл се фаче тот маі пер-

фект, ші ка врѣмѣ са фѣ тѣлт маї фрѣмос ші кѣ тотѣл скімбат іасе дін темніца знде ера днкіс, ші акѣта се пѣмѣше Інсект. Дін ачестѣ знеле пѣ аѣ гѣрѣ, пентрѣ ачеїа пічі пѣ тѣлѣнкѣ, чі кѣм прѣсеск цепѣл сѣѣ, ші мор, знеле трѣсск пѣмаї о зі, алтеле маї тѣлт. Знеле тѣлѣнкѣ кѣ тотѣл алте тѣлѣкрї, де кѣлт кѣнд ераѣ ларве п. е. тѣска. Челе вѣрѣ арїні п. е. пѣдѣкеле, пѣїанженѣл пѣ се скімѣѣ, чі пѣмаї лапѣѣ де врео кѣтева орї пѣлѣ, ші скімѣѣ колѣарѣ днѣс пѣречїле есте сѣпѣс метаморфосїей.

Дін Інсекте знеле сѣпт венїпате п. е. Скорпїа. Дн пѣрѣїле кѣлѣзроасе дн пѣсетѣра Інсектелор есте кѣ тѣлт маї прїмеждїоасѣ де кѣлт дн челелалте, ші адѣче боале первоасе.

Дін Інсекте сѣпт кѣпоскѣте пѣлѣ ла 44,000 де спедїї ші се днпарт дн шанте рѣндѣрї; фїентекаре рѣнд дн маї тѣлте цепѣрї, ші фїентекаре цеп, дн маї тѣлте спедїї. Рѣндѣрїле сѣпт зрѣтѣоаре.

1. Гонѣїле (кѣрѣшї) дін каре знеле дѣлѣл не зѣкат, алтеле дн апѣ. 2. Цїтѣтѣте де арїні. Аїчіа се цїн молїле, грезрѣшѣ, лѣкѣстеле, скорпїа, стелїца (пѣдѣкіле де лемн) аре 700 де спедїї кѣпоскѣте, пѣдѣкіле де фрѣнзе, а 3. Флѣтѣрїї пѣне ла 1,000 де спедїї кѣпоскѣтї. 4. Мрежеарїні аїчеа се цїне тѣска де ої тѣзка де прїтѣварѣ, ш. а. 5. Арїпїелоасе аїчеа се пѣтѣрѣ вѣспѣ, алвїна, фѣрпїка. 6. Доарїні аїчеа се пѣтѣрѣ тѣскої, ші тѣщеле дін каре 400 де спедїї копоацет. А 7. Фѣрѣ арїні аї-

чеа се пѣтѣрѣ пѣдѣкеле, дін каре 66 де спедїї кѣпоацет. Пѣдѣкеле се прѣсацѣ фоарте їте, дін доѣ тѣїерѣнѣ дн 8 сѣптѣ-тѣшї пот ешї 10,000 де пѣдѣкї, каре кѣте зп ап пот треї. — Некѣрѣценїа шї стрїкарѣ сѣкѣрїлор трѣнѣлѣї дї днѣлѣдѣше фѣрѣ сѣлѣ, ші кѣпѣлѣ аша зісѣ воала пѣдѣкілор карѣ пічі капетеле днкоронате пѣ аѣ крѣцат. Ірод, Сѣла, Фїлїп ал П-лѣ Країл Спанїей дін ачестѣ боалѣ аѣ тѣрїт. Негрї тѣлѣнкѣ пѣдѣкїї кѣ чел маї вѣп апетїт. — Пѣречїї, мїшконїї, пѣїанженѣ, ракѣ, аре 181 де спедїї. Др. Васїч.

ПРОВЕРБЇ РОМѢНЕЦЇ.

(зрѣаре).

Чїне спарѣ стїклеле ле плетѣце.
Нїчі зп пророк пѣсе чїнстѣнѣ дн Патрїа са.
Чїне їзѣнѣ крѣчѣ се зѣкѣ ка крѣчѣ.
Везїдї вѣрна дін окїл тѣѣ, дар пѣ гѣлоїѣ дін трал алтѣїа.
Рѣде дракѣ де порѣшѣеле негре шї пѣ ел пѣ се vede.
Дѣдї попо пїтѣнїї шї батѣдї їана кѣ кѣлѣкѣле.
Дѣлѣ пѣлѣтѣ шї кал де дїпере.
Чїне аре Дѣтнезеѣ дн чер, аре шї пе пѣ-тѣлїт.
А немерїт орѣѣ Брѣїла.
Че се пацѣ дін пісікѣ шоаречї тѣлѣнкѣ.
Чееа че веї сѣтѣна ачееа шї веї сечера.
Чїне сапѣ гроана алтѣїа каде ел днтрѣнеа.
Сѣжршїтѣ днкоронѣазѣ треаба.
Нѣ стрїка орѣѣ пе гѣцѣ.
Пїсіка знде п'адѣнѣде ї пѣте. (вор маї зрѣма).